

รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสันติสุข
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

An Educational Management Model of Basic
Education Schools for Peace in
the Southern Border

นันทพล วิทยานนท์*
Nantapol Witayanont*

*นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา(ภาคพิเศษ) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
*Doctor of Education Administration, Department of Educational Administration (special program),
Faculty of Education, Kasetsart University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความสุขของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และนำเสนอรูปแบบการจัดการการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการวิจัยแบบผสม (Mix Method) ใช้วิธีเก็บข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เอกสารการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ การสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส โดยมีขั้นตอนการวิจัย คือ กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ศึกษาตัวชี้วัดความสุข ร่างรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

ผลการวิจัยพบว่า ตัวชี้วัดความสุขของประชาชน ประกอบด้วย 10 มิติ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย ครอบครัว สุขภาพ การศึกษา สังคม การสนับสนุนทางสังคม การมีงานทำ และมีรายได้ สิทธิและความเป็นธรรม ความมั่นคงส่วนบุคคล รวมถึงการเมืองและธรรมาภิบาล รูปแบบที่ได้จากการวิจัยมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับตัวชี้วัดความสุขประกอบด้วย แนวคิดพื้นฐาน หลักการ เป้าหมายการจัดการศึกษา วัตถุประสงค์ ลักษณะสำคัญ องค์ประกอบของรูปแบบแนวทางการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ การบริหารทั่วไป ตลอดจนเงื่อนไขความสำเร็จ

คำสำคัญ: รูปแบบ, สันติสุข, ภาคใต้

Abstract

An Educational Management Model of Basic Education Schools for Peace in the Southern Border.

The objectives of the research are firstly, to define an indication of happiness of people in Southern provinces of Thailand being now under the unrest circumstance which are not yet identified of the root causes but apparently amongst contradiction of politics. Secondly, by getting the indications, to come up with educational management model of basic education School to be conducted and the last, but not least is that people in the South will be growing up with knowledge and peaceful lives. The research has been conducted through mixed methods; i.e. collecting information and data both from aspects of quality and quantity.

The researcher has first studied on data in hand, followed by having them analyzed and supported by doing interview among knowledgeable people. The enquiry forms distributed among managerial persons of education field and knowledgeable people living in the South. Among them, they are Pattani Yala and Narathiwath provinces. The research was preceded by outlining the scope and then figuring out on the indications of happiness. As from the results, educational models were formed and then confirmed by assessment of appropriateness and feasibility. From the research, there are following factors forming "the state of happiness studies": 1)Housing, 2)Family, 3)Health, 4)Education, 5)Society, 6)Social 7)Career, 8)Rights and Justice 9)Personal Security and Safety, 10)Politics and Good Governance . As from the result, the models relating to such the above indicators were derived as follows:

1. Basic Concepts	6. Forms of Educational Management
2. Criteria	7. Human Resource Management
3. Objectives	8. Budgeting
4. Targeting	9. General Administration, and
5. Characteristics	10. Conditions on Achievement

keyword: Model, peace, southern border

บทนำ

การแก้ปัญหาของความไม่สงบนั้นทั่วโลกต่างก็ให้ความสำคัญและพยายามค้นหาวิธีที่ดีที่สุดสำหรับการจัดการกับความไม่สงบเหล่านี้ มีอีกวิธีหนึ่งที่สามารถสร้างความเข้าใจและลดความไม่สงบได้ โดยอาจจะถือได้ว่าเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ นั่นคือ การศึกษา ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายว่า “ การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้ความเข้าใจของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” เพราะผลลัพธ์ของการศึกษานั้นคือ ความสุข จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้ให้จุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” จะเห็นได้ว่า การศึกษานั้นมีอิทธิพลที่จะสร้างให้เกิดความสันติสุขได้ ซึ่งขณะนี้เป็นที่ทราบกันดีว่า จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบสุขขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสร้างความเสียหายทั้งด้านชีวิต ทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามอิสลาม ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องเริ่มต้นด้วยการ

เรียนรู้อัลกุรอานเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชาติ เพราะการศึกษาในอิสลามเป็นการสร้างคนให้มีความสมบูรณ์และมีความสำเร็จตามความประสงค์ของอัลลอฮ์ โดยให้ทุกคนสามารถปฏิบัติตนเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทน (เคาะลีฟะห์) ของอัลลอฮ์ การศึกษาในอิสลามจึงเป็นการสร้างความมั่งคั่งและความเจริญให้แก่มนุษย์ เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยปรัชญาการศึกษาในอิสลาม เป็นความพยายามที่จะให้มนุษย์มีความศรัทธาในปรัชญาชีวิตที่ได้กล่าวมาข้างต้นโดยอาศัยสติปัญญาและสัญญาติญาณอันดั้งเดิมของมนุษย์เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ปรัชญาการศึกษาในอิสลามเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สอนให้มนุษย์รู้จักตัวเองก่อนที่จะทำความเข้าใจกับสิ่งรอบข้างเป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่า ระบบการศึกษาปัจจุบันมุ่งเพียงสั่งสอนให้มนุษย์มีความเชี่ยวชาญและเข้าถึงในทุกสิ่งทุกอย่างยกเว้นตัวมนุษย์เอง (อิสมาอีลลูฟี จะปะกียา, online: <http://www.southwatch.org/document/SW005.pdf>)

สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1. เนื้อหาหลักสูตรและแบบเรียนที่ไม่สอดคล้องวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ไม่มีการกล่าวถึงศีลธรรมและเนื้อหาที่สอดคล้องกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและความเชื่อท้องถิ่นหรือวิชาภาษาไทย ได้แก่ เนื้อหาในวิชาวรรณคดี พงศาวดาร ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่ออื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

2. กิจกรรมที่จัดขึ้นในโรงเรียน ไม่สอดคล้องวัฒนธรรมท้องถิ่น มีกิจกรรม บางกิจกรรมในการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้อง กับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เช่น พิธีไหว้ครู ซึ่งต้องมีการก้มกราบ การบูชา รวมทั้งไหว้ครู กระบี่กระบอง ไหว้ครูมวยไทย

ฉะนั้น การจัดการศึกษารูปแบบที่ เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของ ชุมชนในท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของ ประชาชนจะทำให้ชุมชนมีความสุข ความมั่นคง ในชีวิต และทรัพย์สิน อันจะนำมาซึ่งความ สงบสุขอย่างถาวรให้แก่ชุมชนในจังหวัดชายแดน ภาคใต้ได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะ ศึกษาแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง ด้านการศึกษาต่อหน่วยงานผู้กำหนดนโยบาย ต่อไป

ประโยชน์จากการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นการนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ที่เหมาะสม สามารถนำเสนอ ให้ผู้บริหารการศึกษาในพื้นที่ได้ทดลองนำไป ใช้หรือนำไปประยุกต์ใช้ และเป็นการศึกษา ในการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาเฉพาะที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความสุขของ ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการ ศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสันติสุขใน จังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาใน จังหวัดชายแดนภาคใต้

สภาพปัญหาทางการจัดการศึกษา

ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมาจาก หลากหลายแนวทางเริ่มตั้งแต่การจัดการศึกษา ที่ไม่เหมาะสม ไม่มีการบูรณาการให้เข้ากับ ท้องถิ่น และการใช้ประโยชน์จากองค์กรที่ น้อยกว่าที่ควรทำให้เราไม่มีการศึกษาที่แข็งแรง ในระดับรากฐาน รวมทั้งความเป็นพหุสังคม ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยสามารถสรุปความคิด เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดังนี้

เนื้อหาหลักสูตรและแบบเรียน

ในการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นและ เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ เป็นหลักสูตรแบบบังคับ โดยทางกระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้กำหนดใน ตัวของวิชาที่จำเป็นจะต้องมีการเรียนการสอน ในโรงเรียน ทั้งนี้ ด้วยการไม่เข้าใจในวัฒนธรรม ของท้องถิ่นของ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัด ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งเป็น จังหวัดที่มีวัฒนธรรมความเชื่อพื้นฐานที่แตกต่าง จากสังคมในจังหวัดอื่นๆ ทำให้เกิดความขัดแย้ง เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน บทเรียน และคุณครู วิชา ที่มีเนื้อหาที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณี ของท้องถิ่น

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการ จัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถ สรุปได้ว่า ปัจจุบันหลักสูตรที่ใช้ในการสอนบาง วิชา และการจัดกิจกรรมบางอย่างของโรงเรียน เช่น พิธีไหว้ครู ซึ่งต้องมีการก้มกราบ การบูชา ไม่สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลาม จึงมีข้อเสนอ ให้มีการปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมให้ สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลาม (อิสมาอีลลุดดี จะปะเกีย; 2549)

2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานที่บุคคลหลายๆ ฝ่ายร่วมกัน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาเด็ก เยาวชน หรือสมาชิกของสังคม เพื่อให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตรงกับความต้องการของสังคม มีกระบวนการในการทำงานอย่างมีระบบ โดยใช้ทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่อย่างเหมาะสม (กิตติมา ปรีดีติลก 2532: 5; นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ 2534: 4; ประเสริฐ เขษรพันธุ์ 2542: 7)

กระบวนการบริหาร หมายถึง กระบวนการบริหารเป็นแนวทางเทคนิค หรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการปฏิบัติภารกิจให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย (ภิญโญ, 2526: 208; นพพงษ์, 2529: 39; กิตติมา, 2535: 22; ธงชัย, 2539: 11-13)

หน้าที่ของการบริหารการศึกษา Kowalski (2003: 25) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องมีการจัดการที่ดี มีการตัดสินใจ และมีภาวะผู้นำในการบริหาร ผู้บริหารจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจในการบริหารงานการศึกษา พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารจะเชื่อมโยงกับการจัดการและภาวะผู้นำ โดยเฉพาะผู้บริหารจะต้องกำหนดวิสัยทัศน์และการวางแผนงาน และตัดสินใจว่างานที่จะทำควรทำอย่างไร เป็นการกำหนดทิศทางของการบริหารตามวิสัยทัศน์ ส่วน Lunenburg and Ornstein (2000: 6) กล่าวว่า หน้าที่ของการบริหารประกอบด้วย การวางแผนงาน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน และการจัดงบประมาณ หรือที่เรียกว่า POSDCORB มีดังนี้คือ

1. การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดโครงร่างของสิ่งที่จะต้องทำและวิธีการเพื่อให้บังเกิดผลสำเร็จของงาน เป็นการวางแผนปฏิบัติไว้ล่วงหน้าและกำหนดทิศทางขององค์การ

2. การจัดองค์การ (Organizing) เป็นการกำหนดโครงร่างของอำนาจหน้าที่ ด้วยการแบ่งส่วนงาน การจัดสายการบังคับบัญชา การกำหนดตำแหน่งหน้าที่ และการประสานงานระหว่างตำแหน่งหน้าที่

3. การบริหารงานบุคคล (Staffing) ได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การคัดเลือก การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร และการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน การพิจารณาความดีความชอบ การประเมินผลงาน การจัดสวัสดิการและการให้พันทนาการ

4. การอำนวยการ (Directing) การอำนวยการย่อมสัมพันธ์กับการเป็นผู้นำ รวมไปถึงการตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมบังคับบัญชา การสื่อสาร และการนำการตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติ รวมไปถึงการประเมินผลงานของผู้ใต้บังคับบัญชา

5. การประสานงาน (Coordinating) เป็นกิจกรรมทั้งหลายทั้งปวงและความพยายาม ในการประสานงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายร่วมกัน

6. การรายงาน (Reporting) เป็นการรวบรวม ความก้าวหน้าด้วยการบันทึกผลการปฏิบัติงานขององค์การที่เกิดขึ้นจากการวางแผน และการปฏิบัติงานเพื่อทราบผลความก้าวหน้าของการดำเนินงาน

7. งบประมาณ (Budgeting) เป็นกิจกรรมทั้งหลายเกี่ยวกับงบประมาณการใช้จ่ายเงิน การควบคุมการใช้จ่ายเงิน การตรวจสอบ

ด้านการเงิน รวมถึงการวางแผนการงบประมาณ การบัญชีและการควบคุม

กรมวิชาการ (2538: 9) ได้กำหนด บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 7 ประการดังนี้

การบริหารทั่วไป ประกอบด้วย การจัด องค์การ การบริหารงานบุคคล การเงิน และ อาคารสถานที่ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ โรงเรียน

งานธุรการ ประกอบด้วย การบริหาร งานธุรการ งานสารบรรณ การเงิน บัญชี และ พัสดุการบริหารงานทะเบียน และสถิติเกี่ยวกับ บุคลากร

งานวิชาการ ประกอบด้วย งานด้าน การจัดการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล และงานทะเบียนนักเรียน

งานปกครองนักเรียน ประกอบด้วย การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรมจริยธรรม และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ เหมาะสม

งานบริการ เป็นการให้บริการด้าน สาธารณูปโภค โภชนาการ สุขภาพอนามัย ห้องสมุดห้องโสตทัศนศึกษา และการบริการ การแนะแนว

งานโรงเรียนและชุมชน เป็นงานให้ บริการชุมชนและการสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

งานอาคารสถานที่ เป็นงานพัฒนา บริเวณโรงเรียน การดูแลรักษาและพัฒนา อาคารเรียนห้องเรียน ห้องพิเศษ อาคารฝึกงาน โรงอาหาร หอประชุม ห้องน้ำ ห้องส้วม โรงพลศึกษางานทั้ง 7 ประการนี้ ถือว่าเป็นงาน ในหน้าที่ของครูใหญ่จะต้องจัดทำเป็นงานประจำ ในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำ หน้าที่ของการบริหารและการกำหนดบทบาท และหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนของกรมวิชาการ มาใช้เป็นกรอบในการกำหนดรูปแบบการบริหาร การศึกษา ใน 4 ด้าน ดังนี้

1. งานการบริหารวิชาการ ครอบคลุม ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ งานด้านการจัดการ เรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล และ งานทะเบียนนักเรียน

2. งานบริหารบุคคล ครอบคลุมใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การคัดเลือก การฝึกอบรมและ การพัฒนาบุคลากร และการสร้างบรรยากาศ ที่ดีในการทำงาน การพิจารณาความดีความชอบ การประเมินผลงาน การจัดสวัสดิการและ การให้พ้นจากงาน

3. งานงบประมาณ ครอบคลุมใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ งบประมาณการใช้จ่าย เงิน การควบคุมการใช้จ่ายเงิน การตรวจสอบ ด้านการเงิน รวมถึงการวางแผนการงบประมาณ การบัญชีและการควบคุม และการเงิน บัญชี

4. งานบริหารทั่วไป ครอบคลุมใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารงานธุรการ งานสารบรรณ งานพัฒนาบริเวณโรงเรียน การดูแลรักษาและพัฒนา อาคารเรียนห้องเรียน และงานให้บริการชุมชนและการสร้างความ สัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารการศึกษา

รูปแบบการบริหารการศึกษามีหลาย รูปแบบ Bush, Tony (1995) ได้กำหนด รูปแบบ การบริหารการศึกษาที่เป็นทางการ (Formal Models) ที่เน้นองค์ประกอบทางด้านโครงสร้าง และระบบราชการ ระบบการดูแลควบคุมตาม

ลำดับขั้น อำนาจการบังคับบัญชาตามกฎหมาย ซึ่งระบุตำแหน่งในองค์การและมีการตรวจสอบกิจกรรมของสถาบัน

รูปแบบการบริหารการศึกษาที่เป็นทางการ จะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ คือ

องค์การในฐานะเป็นระบบ จะแบ่งองค์การออกเป็นส่วนย่อย เช่น เป็นแผนกหรือหน่วยงานที่เรียกอย่างอื่น มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ โดยมีโครงสร้างขององค์การเป็นแบบราชการ มีแผนผังขององค์การ แสดงแบบแผนของอำนาจหน้าที่ของบุคลากรในองค์การ และแผนผังจะช่วยแสดงความมั่นคงและอำนาจหน้าที่แบบราชการขององค์การ แผนผังขององค์การจะเน้นความสัมพันธ์แนวตั้งระหว่างคณะครู แสดงความรับผิดชอบของหัวหน้างานในแผนกต่างๆ และการควบคุมดูแลคณะครูในแต่ละแผนก

โรงเรียนจะเป็นรูปแบบการบริหารที่เป็นทางการ มีการกำหนดเป้าหมายขององค์การ และมีจุดมุ่งหมายเป็นทางราชการ สมาชิกทุกคนต้องปฏิบัติตามเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของทางราชการ โรงเรียนจะมีความสัมพันธ์กับองค์การที่ควบคุมดูแลการศึกษาอย่างมีลำดับขั้นตอน การตัดสินใจในการบริหารจะต้องเป็นกระบวนการเหตุผล การกำหนดเป้าหมายและการประเมินเป้าหมายขององค์การจะต้องเลือกจุดประสงค์ที่สามารถปฏิบัติได้ การตัดสินใจเลือกจุดประสงค์จะต้องเป็นกระบวนการทางสถิติปัญหาที่เป็นจุดประสงค์ที่ดีที่สุด มีความชัดเจน และนำไปสู่เป้าหมายขององค์การ

รูปแบบการบริหารการศึกษาที่เป็นทางการจะคำนึงถึงอำนาจหน้าที่ของผู้นำตามตำแหน่งที่เป็นทางการภายในองค์การ หัวหน้าและครูใหญ่จะมีอำนาจหน้าที่เหนือคณะครู

เพราะบทบาทอย่างเป็นทางการในโรงเรียนอำนาจขึ้นกับตำแหน่ง ครูจะทำงานภายใต้การยอมรับของผู้นำที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย จะเน้นการตรวจสอบองค์การโรงเรียนอยู่ในความรับผิดชอบของอำนาจหน้าที่การศึกษาของเขตพื้นที่ โรงเรียนจะต้องถูกตรวจสอบเกี่ยวกับการเงิน กฎหมายการปฏิรูปโรงเรียน หัวหน้างานและครูใหญ่จะต้องตอบคำถามต่อคณะกรรมการตรวจสอบการเงิน คณะกรรมการปฏิรูปโรงเรียน และต้องรับผิดชอบต่อการเงินและการบริหารงานบุคคล

นอกจากนี้การบริหารการศึกษายังรวมถึงแนวคิดการบริหารอย่างมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการปฏิบัติการศึกษาในทุกส่วนอย่างเป็นระบบ ดังแนวคิดของ โคเฮนและอัฟออฟ (Cohen and Uphf ,1977 อ้างถึงในอุทัย บุญประเสริฐ, 2545:152) ได้ให้ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การจูงใจผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความรับผิดชอบ และความร่วมมือในองค์กรพัฒนาและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ

4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัดความสุข

กรอบความมั่นคงของมนุษย์ 10 มิติ (สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548) ซึ่งตัวชี้วัดความสุขดังกล่าวยังสอดคล้องกับนักวิชาการหลายๆท่าน เช่น ดร.นภดล กรรณิกา, รศ.ดร.อิศราเอี่ยม อนุรักษ์รักษาเขต และ Karma Ura and Karma Galay (2004)

1. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการมีงานทำและรายได้ ประกอบด้วย การได้ทำงานที่มั่นคงและมีความสุขหรือพอใจในงาน มีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตของตนเองและ

ครอบครัว รวมถึงมีเงินออมที่พอเพียงสำหรับอนาคต ปราศจากหนี้สินที่ไม่สร้างผลผลิต

2. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านครอบครัว ประกอบด้วย ความรักใคร่ปรองดอง ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน การไม่ใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ

3. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสุขภาพอนามัย ประกอบด้วย การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีหลักประกันด้านสุขภาพอนามัยอย่างเท่าเทียมและพอเพียง ประชากรไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยทางกายและจิต การปฏิบัติตนที่มีส่วนส่งเสริมสุขภาพกายและจิต

4. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา ประกอบด้วย ประชากรได้รับโอกาสทางการศึกษา อย่างเท่าเทียม มีการศึกษาที่พอเพียงต่อการครองชีวิต การได้รับการศึกษา และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

5. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (ส่วนบุคคล) ประกอบด้วย ความรู้สึกปลอดภัยจากการประทุษร้ายต่อร่างกาย ทรัพย์สิน

6. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย เพิ่มระดับการมีสิทธิครอบครองที่อยู่อาศัยที่มีมาตรฐาน พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานโดยเฉพาะน้ำสะอาดอย่างทั่วถึง สิ่งแวดล้อมที่ปราศจากมลพิษทาง เสียง กลิ่น ฝุ่น คิว

7. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสิทธิและความเป็นธรรม ประกอบด้วย การปลอดจากการถูกละเมิดและเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ มีหลักประกันและการคุ้มครองด้านสิทธิ กลไกที่แก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้านสิทธิที่มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม

8. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสังคม-วัฒนธรรม ประกอบด้วย มีเวลาพักผ่อนที่ปลอดจากการกิจที่พอเพียง สามารถใช้เวลาติดตามข่าวสารทางสังคม-วัฒนธรรม ปฏิบัติศาสนกิจ ผ่อนคลายอารมณ์ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มสังคมและชุมชน

9. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย การมีบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ มีระบบบริการสังคมที่ให้การคุ้มครองและเข้าถึงได้ในเวลาอันรวดเร็ว และความรู้สึกในคุณค่าของชีวิต และความสุขในชีวิต

10. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการเมือง-ธรรมาภิบาล ประกอบด้วย ส่งเสริมการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ในทุกระดับ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองและการรวมกลุ่มทางการเมือง สร้างความโปร่งใส การตรวจสอบได้และความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed methods) ใช้เทคนิคการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2 ตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มแบบ 2 ขั้น (Two-stage Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้การสุ่มตัวอย่างโดยการหาขนาดของตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan ซึ่งได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 292 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 ใช้การสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้รายชื่อสถานศึกษาที่จะดำเนินการสำรวจ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ

1. แบบสอบถามข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่ง/ ผู้บริหารสถานศึกษา และวุฒิการศึกษาสูงสุด

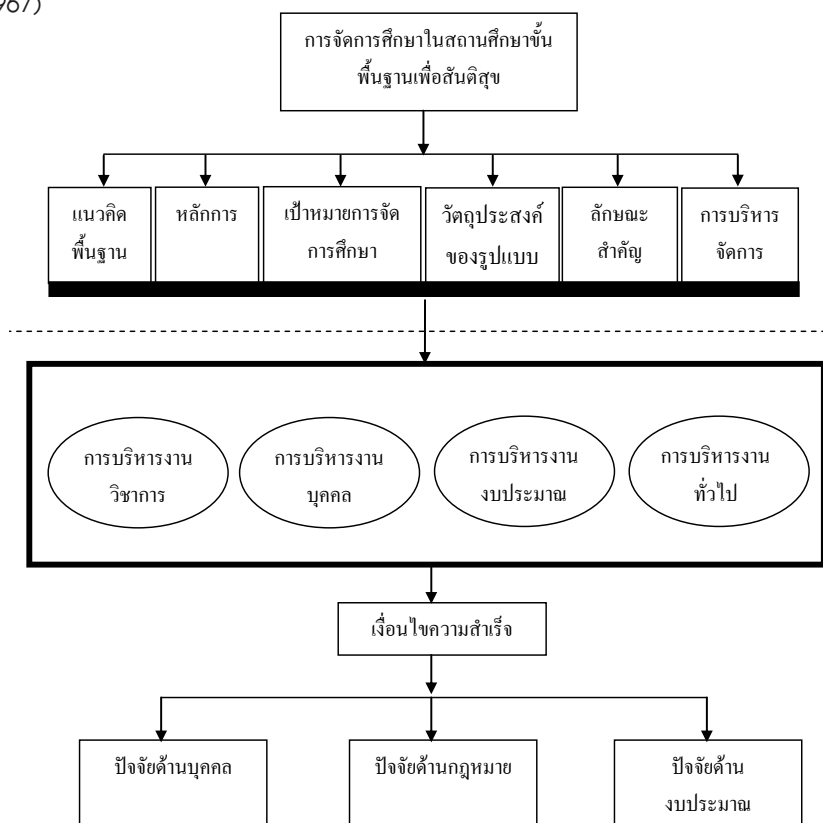
2. แบบสอบถามความคิดเห็นชนิดแบบประเมินค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อความสุข โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบไปด้วย ด้านวิชาการ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารบุคคล และด้านงบประมาณตามมาตรวัดของ Likert (1967)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

คำนวณค่าสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และข้อมูลที่ได้นำมาแปลผล วิเคราะห์โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงความถี่ และสรุปประเด็นสำคัญ นำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัย

การบริหารการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการชุมชนในพื้นที่และการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป อย่างบูรณาการทำให้ชุมชนมีความสุขและเกิดสันติสุขอย่างยั่งยืน

1. รูปแบบการจัดการบริหารงานวิชาการ

1.1 แนวทางการบริหารงานวิชาการ

1) จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้

3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพหลังจบการศึกษาได้

4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผลิตพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการศึกษา

5) จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน เช่น ห้องปฏิบัติการ ห้องทดลองต่างๆ และภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียงและสอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้

6) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนสามารถเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ โดยร่วมมือกับบุคคล ชุมชนองค์กร หน่วยงานและสถาบันทางสังคมอื่น

1.2 ภาระหน้าที่งานบริหารงานวิชาการ

1.2.1 งานวางแผนงานวิชาการ

กำหนดคณะกรรมการบริหารหลักสูตร โดยคณะกรรมการจะต้องมีตัวแทนจากชุมชน ตัวแทนจากผู้นำศาสนาอิสลาม และผู้แทนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐด้านความมั่นคง กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาวิชาการ ตลอดจนการเสนอแนะหลักสูตรเพิ่มเติม กำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลงานมีความชัดเจน

1.2.2 งานพัฒนาหลักสูตร

พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนโดยมีเนื้อหาสาระการเรียนรู้ระดับชาติ ระดับท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยจัดทำหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนทั้งหลักสูตรตามความสนใจและความถนัด ตลอดจนพัฒนาหลักสูตรด้านวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพหลังการศึกษาได้ และนำเสนอแนวนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสันติสุข

1.2.3 งานพัฒนาสื่อการสอน และเทคโนโลยีทางการศึกษา

กำหนดแผนการพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา และควบคุมดูแลและกำกับให้มีการดำเนินงานได้ตามแผน แบ่งความรับผิดชอบห้องปฏิบัติการเพื่อพัฒนาวิชาการของนักเรียน ประกอบด้วย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด และห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์ และจัดทำรายงานผลของการปฏิบัติการตามแผนและการใช้ห้องปฏิบัติการ

1.2.4 งานแนะแนวการศึกษา

จัดระบบการแนะแนวการศึกษาประสานงานในการดำเนินการแนะแนวของครู เพื่อให้การแนะแนวการศึกษาต่อประสบความสำเร็จ รวมถึงติดตามช่วยเหลือนักเรียนที่ยังขาดความพร้อมในการศึกษาต่อ หรือขาดความพร้อมในการทำงาน และจัดทำรายงานประจำปีของงานแนะแนวทางการศึกษา

1.2.5 งานส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

วางแผนการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียน ร่วมจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และชุมชน

เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและเป็นการสืบสานภูมิปัญญาของท้องถิ่น เช่น การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักเรียนพุทธกับนักเรียนมุสลิม การจัดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสาธารณะของนักเรียน กิจกรรมอบรมความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น

นอกจากนี้ จัดอบรมและพัฒนาผู้มีความรู้ประจำท้องถิ่น เพื่อยกระดับไปเป็นวิทยากรด้านภูมิปัญญาของท้องถิ่น และจัดอบรมวิชาชีพให้แก่นักเรียนหรือประชาชนที่สนใจ เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างยนต์ บัญชี การตลาด เป็นต้น

1.1.6 งานวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

จัดตั้งคณะกรรมการวัดและประเมินผล ดังนี้ คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ประกอบด้วยตัวแทนจาก 8 กลุ่มสาระ คณะกรรมการการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความ คณะกรรมการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ดำเนินการควบคุมกำกับในเรื่องของการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และการรายงานผลการเรียนต่อผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง รวมถึงจัดให้มีเทียบโอนผลการเรียน การขอโอนมิติจบการศึกษาของผู้เรียน

1.2.7 งานประกันคุณภาพ

จัดตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยคณะกรรมการดังกล่าวจะต้องมีผู้แทนจากชุมชนและจากผู้นำศาสนาเข้ามาร่วมด้วย เพื่อช่วยรับประกันองค์ความรู้ที่ได้รับจากชุมชนและศาสดาดำเนินการให้มีการตรวจเยี่ยมภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติงานตามแผน และจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี

2.รูปแบบการจัดการด้านบริหารงานบุคคล

2.1 แนวทางการบริหารงานบุคคล

1) ส่งเสริมระบบการประเมินผลการดำเนินงานของครูที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นมีความยุติธรรมและมีมาตรฐาน

2) สนับสนุนให้มีการฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้ในวิชาชีพครู

3) สนับสนุนให้มีการฝึกอบรมทักษะครูและบุคลากรเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกันระหว่างคนต่างศาสนา

4) พัฒนาระเบียบสวัสดิการครูและบุคลากรเฉพาะพื้นที่ที่สามารถช่วยเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู เช่น การให้ทุนการศึกษาต่อสำหรับผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานดี และอยู่ในพื้นที่ เป็นต้น

5) พิจารณابรรจุครูอัตราจ้างที่เป็นคนพื้นที่ที่มีผลการปฏิบัติงานดีให้เป็นข้าราชการ

6) เสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในกับครูในพื้นที่

7) พิจารณาการทำวิทยฐานะของครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทในจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2 ภาระหน้าที่งานบริหารบุคคล

2.2.1 งานแผนอัตรากำลัง วางแผนอัตรากำลังของระดับชั้น มีการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การจัดทำทะเบียนประวัติบุคลากร และการจัดระบบข้อมูล รวมถึงการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานและการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ

2.2.2 งานประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ประกอบด้วยตัวแทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตัวแทนผู้บริหารโรงเรียนและตัวแทนครู กำหนดเกณฑ์

และระบบในการพิจารณาความดี ความชอบ จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อพิจารณาความดีความชอบ โดยพิจารณาจากการสอนและการผลิตผลงานทางวิชาการ

2.2.3 งานพัฒนาบุคลากร เริ่มต้นตั้งแต่การปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ การฝึกอบรม เสริมสร้างความรู้ในวิชาชีพครู เสริมสร้างขวัญ กำลังใจให้กับครู ทุนการศึกษาแก่นักเรียน เรียนดีเพื่อให้กลับมาเป็นครูส่งเสริมครูศึกษาต่อ ในสาขาวิชาที่ตรงกับภาระงานที่ปฏิบัติหน้าที่

2.2.4 งานส่งเสริมทักษะความรู้เกี่ยวกับชุมชนและการฝึกอบรมทักษะเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกันระหว่างคนต่าง ศาสนาให้กับครู ตลอดจนจัดการฝึกอบรมการใช้ ภาษาawi และภาษาอาหรับให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่

2.2.5 งานรายงานผลการปฏิบัติงาน จัดประชุมเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของ บริหารงานบุคคลแล้วนำมาพิจารณาแก้ไขและ ปรับปรุงการดำเนินงาน จัดทำรายงานการ ดำเนินงาน

2.2.6 งานสวัสดิการและเยี่ยวยา วางแผน การจัดสวัสดิการแก่บุคลากร จัดให้มีการดำเนินการตามแผน จัดทำระเบียบสวัสดิการเฉพาะพื้นที่ ให้แก่บุคลากรตามระเบียบของกระทรวง ศึกษาธิการ และกระทรวงการคลัง สวัสดิการ พิเศษอื่นๆ เช่น การขอรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และการพิจารณาปรับเลื่อน วิทยฐานะของครู การพิจารณาบรรจุครูอัตราจ้างที่เป็นคนพื้นที่ ที่มีผลการปฏิบัติงานดีให้เป็นข้าราชการ

3. รูปแบบการจัดการด้านงานด้านงบประมาณ

3.1 แนวทางการบริหารงานงบประมาณ

กำหนดทิศทางและแผนยุทธศาสตร์ ของโรงเรียน ร่วมกันระหว่างศาสนา ชุมชนและ โรงเรียน เพื่อให้การใช้งบประมาณมีความ เหมาะสมกับพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้

3.2 ภาระหน้าที่งานงบประมาณ

3.2.1 งานจัดทำแผนยุทธศาสตร์และ แผนปฏิบัติการ รับนโยบายจากกระทรวง ศึกษาธิการจัดประชุมผู้บริหารโรงเรียน พร้อมทั้ง เชิญผู้นำชุมชน และผู้นำทางศาสนาเข้าร่วม กำหนดทิศทางและแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน จัดทำแผนกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับคนในชุมชน นำแผนยุทธศาสตร์ มาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) จัดทำ รายงานการดำเนินงานแผนปฏิบัติการของ โรงเรียน

3.2.2 งานงบประมาณ การจัดทำ งบประมาณตามแผนงานที่กำหนดจากกระทรวง ศึกษาธิการ จัดทำงบประมาณพิเศษตามแผน งานส่งเสริมกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับคนในชุมชน จัดทำแผนงบประมาณ จัดสรรงบประมาณตามความเห็นชอบของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.2.3 งานตรวจสอบและติดตามผล จัดอำนวยการความสะดวกในการติดตามและ ประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การให้ความรู้เกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณ แผ่นดินต่อชุมชน

3.2.4 งานพัสดุครุภัณฑ์ แต่งตั้ง คณะกรรมการพัสดุและครุภัณฑ์จากบุคลากร ภายในโรงเรียนกำหนดแผนการใช้พัสดุ ครุภัณฑ์ ตามที่กลุ่มงบประมาณได้จัดสรรให้ จัดระบบ

ควบคุมการใช้พัสดุ ครุภัณฑ์แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับงาน ควบคุมดูแล จัดทำรายงานและสรุปผลประจำปี

3.2.5 งานด้านการเงิน จัดทำระบบควบคุมงบประมาณและระบบบัญชี รายงานฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน การตรวจสอบภายใน

3.2.6 งานด้านบัญชี จัดทำบัญชีเงินสด รายวันและรายเดือน จัดทำงบดุล และรายงานผลการเงิน

4. งานบริหารงานทั่วไป

4.1 แนวทางการบริหารงานทั่วไป

กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานธุรการประจำอยู่ทุกโรงเรียนในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระงานธุรการของครู เพื่อครูจะได้ใช้เวลาให้กับการสอนและการพัฒนานักเรียนให้ได้มากยิ่งขึ้น จัดกิจกรรมสนทนาการร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4.2 ภาระหน้าที่งานบริหารทั่วไป

4.2.1 งานธุรการ การจัดทำหนังสือราชการและเอกสารอื่นๆ การรับ-ส่งหนังสือ การทำลายเอกสารการจัดระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งของสถานศึกษา

4.2.2 งานทะเบียนและสถิติ การจัดทำระเบียบสถิตินักเรียน ครู คนงาน และพนักงานขับรถ การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานสถานศึกษา การรายงานข้อมูลการดำเนินงานหรือกิจการต่างๆ ต่อหน่วยงานต้นสังกัด การเก็บรักษาข้อมูลต่างๆ ของสถานศึกษาตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ

4.2.3 งานกิจการนักเรียน ร่วมมือกับงานวิชาการในการจัดทำกิจกรรมส่งเสริมความประพฤติและความมีวินัยของนักเรียน

การประสานผู้ปกครองเพื่อพัฒนานักเรียน การปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศ การทัศนศึกษานอกสถานที่ การจัดโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และการป้องกันสารเสพติด การส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4.2.4 งานอาคารสถานที่ กำหนดแผนและการวางโครงการพัฒนาสถานศึกษา โดยจัดให้มีอาคารสถานที่ให้เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน พัฒนาอาคารสถานที่ตามแผน กำหนดมาตรการป้องกันอัคคีภัย ภัยธรรมชาติ และภัยต่างๆ ที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ จัดกิจกรรมที่พสกิอาศัยมีความสะอาดเป็นไปตามหลักศาสนา

4.2.5 งานแผนงานกิจกรรมชุมชนสำรวจความต้องการและการให้บริการชุมชน วางแผนการปฏิบัติงานสัมพันธ์ชุมชน

4.2.6 งานกิจกรรมร่วมกับชุมชน ประสานสัมพันธ์กับชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ หอการค้า เพื่อนำทรัพยากรและงบประมาณมาใช้พัฒนาโรงเรียน จัดให้มีกิจกรรมนักเรียนตามประเพณี วัฒนธรรม และวันสำคัญของท้องถิ่น และชาติอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนักเรียน เช่น กิจกรรมปลูกป่า กิจกรรม Walk Rally เป็นต้น

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนของภาครัฐก็คือ กระทรวงศึกษาธิการต้องกำหนดนโยบายมาอย่างชัดเจนว่า หลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด สพฐ. จะต้องได้รับการพัฒนาร่วมกันระหว่างภาครัฐกับชุมชน ซึ่งเมื่อจัดทำเสร็จสิ้นแล้วก็ควรมีการทำประชาพิจารณ์

ในพื้นที่ หากได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนก็นำมาใช้เป็นหลักสูตรการเรียนการสอนได้ในลำดับถัดไป นอกจากนี้ ควรมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่ดีแก่ประชาชนในพื้นที่ พร้อมกันนี้ ควรมีการสอนภาษาอาวี่ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่รู้ภาษาหรือขาดทักษะในการสื่อสารด้วยภาษาอาวี่

2. กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการคลัง ควรร่วมกันกำหนดระเบียบหลักเกณฑ์ทางราชการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เช่น การส่งเสริมให้นักเรียนเรียนดีในพื้นที่ที่สนใจจะประกอบอาชีพครูได้มีโอกาสได้รับการศึกษาจากหน่วยงานของรัฐ และเมื่อสำเร็จการศึกษาก็สามารถเข้ารับราชการครูในพื้นที่ได้ทันที นอกจากนี้ สถานศึกษาต้องกำกับดูแลให้ครูมีวินัยและรักษาวินัยอย่างต่อเนื่องและเคร่งครัด

3. หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบด้านงบประมาณต้องมีการจัดสรรงบประมาณแบบพิเศษเพิ่มเติมเข้ามา เพื่อสนับสนุนให้เกิดการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ และควรมีการพิจารณาความจำเป็นและการคงอยู่ของโรงเรียนขนาดเล็กกว่ายังจำเป็นที่จะดำรงอยู่ต่อไปหรือควรที่จะมีการยุบเลิก เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานภาครัฐและประชาชนในพื้นที่ ควรมีการจัดกิจกรรมสันถวนการ และกิจกรรม

ที่เกี่ยวข้องกับชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และชุมชนระหว่างคนในชุมชน และระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อโรงเรียนมีบุคลากรในด้านนี้เพียงพอที่จะช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ได้ ดังนั้น อัตรากำลังของบุคลากรด้านนี้จึงมีความสำคัญที่กระทรวงศึกษาธิการควรที่จะนำไปพิจารณา นอกจากนี้ ผู้นำชุมชน และผู้ศาสนาควรที่จะเป็นผู้ประสานงานร่วมกับโรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนได้อย่างราบรื่นและได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน นอกจากนี้ในการบริหารงานทั่วไปควรจัดระบบงานธุรการให้มีความทันสมัยโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น การรับ-ส่ง หนังสือราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสันติสุขโดยมุ่งเน้นด้านเฉพาะ โดยแยกการบริหารวิชาการ เพื่อให้ได้ผลการศึกษาในเชิงลึก

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างขวัญกำลังใจสำหรับครูและบุคลากรใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ควรมีการศึกษาเชิงวิชาการเกี่ยวกับการคัดเลือกบุคลากรในด้านการศึกษาที่เหมาะสมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เอกสารอ้างอิง

- กิติมา ปรีดีดีลก. 2532. การบริหารและการนิเทศศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: อักษรการพิมพ์.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2548. รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการการศึกษาและพัฒนามาตรฐาน และตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมวิชาการ. 2538. เอกสารทางวิชาการชุดปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพโรงเรียน โดยปัจจัยองค์รวม เรื่องแนวทางบริหารโรงเรียนปฏิรูป. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ธงชัย สันติวงษ์. 2539. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2529. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์กรุงเทพ.
- _____. 2534. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.
- ประเสริฐ เชนฐพันธ์. 2542. การบริหารการศึกษา. ภาควิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542. แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับ2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4.
- อุทัย บุญประเสริฐ. 2545. หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: เอสดีเพรส.
- อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา. 2549. ปรัชญาการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและชุมชน... อุดมการณ์และชีวิตจำกัด.
- _____. online: <http://www.southwatch.org/document/SW005.pdf>
- Bush, Tony. 1995. **Theories of educational management**. London : A Sage Publishing Company.
- Kowalski, Theodore J. 2003. **Contemporary School Administration: An Introduction**. 2nd ed. Boston: Allyn and Becon.
- Likert, Rensis. 1967. "The Method of Constructing and Attitude Scale", **Reading in Attitude Theory and Measurement**. P.90-95. Fishbein, Martin, Ed. New York : Wiley & Son.
- Lunenburg, F.C and Ornstone, A.C. 2000. **Education Administration : Concept and Practices.(3rd edition)**. Belmont : Wadsworth/Thomson Learning.